

Jak je z předchozích řádků patrné, jedná se o dlouhodobou a koncepční práci, jejímž výsledkem by měla být kompletní dokumentace podzemních prostor v dané oblasti, která pak bude ve spolupráci

s místními obcemi využita k popularizaci tohoto přírodovědecky i historicky velmi zajímavého území a tím i ke zvýšení turistického ruchu.

Jeskyně Ř-27 Tulácká Poustevna v Hádeckém údolí – obnovení tradice poustevnictví v Moravském krasu (2004)

Marek Poustevník – Šenkyřík (ZO 6-31 Speleologický průzkum poustevník Marek)

*... já přecházím
přes Lišeňskou Řičku,
tam, doma smířen
budu žít.
(poustevnický popěvek
na motivy americké lidové písně)*

Úvodem

Moravský kras je území, v němž platí posvátné poustevnické právo. V historické literatuře lze doložit osídlení zdejších jeskyní svatými muži, poustevníky (KOŠTÁL 2001). Moravský kras má zvláštní sacrum a posvátnost je jeho odvěkou dharmou. Zvláště „Vallis Baptismi alias Kiriteinensis“, Údolí křtu neboli Křtinské, plnilo od pradávna tuto mystickou duchovní funkci. Těsná blízkost krasových žlebu u předního moravského svatého místa středověku – mariánské obce Křtiny, předurčovala zdejší jeskyně k hojnému poustevnickému využití. Na tuto prastarou duchovní tradici Moravského krasu se odvolávám, na ni navazuji, a v duchu ji jsem se rozhodl žít.

Zřízení poustevny v jeskyni Tulácké v Hádeckém údolí

Dne 15.11.2004 jsem na Správě CHKO Moravský kras v Blansku učinil RNDr. Leoši Štefkovi prohlášení o zahájení svého poustevnického života v Moravském krasu. Vedoucí Správy CHKO MK RNDr. Leoš Štefka mne s velkou mírou empatie vyslechl, a přestože se s tak neobvyklou žádostí ve své profesi ještě nesetkal, byl mé poustevnické vizi pozitivně nakloněný. Bylo proto dohodnuto, že jakmile si v Moravském krasu vyhlédnu svoji poustevnickou jeskyni, tak sepiši oficiální žádost a přinesu ji na Správu CHKO ke schválení.

Dne 16.11.2004 jsem se usídlil v blízkosti jeskyně Tulácké v Hádeckém údolí a v následujících dnech jsem pořídil její fotografickou dokumentaci. Dne 1.12.2004 jsem sepsal písemnou žádost o oficiální schválení mé poustevny v jeskyni Tulácké a následujícího dne jsem ji předal na Správu CHKO

Moravský kras k vyřízení. Kopie žádosti byly rovněž zaslány na vědomí úřadům okolních obcí (Ochoz u Brna a Mokrá), dále speleologickým organizacím bádajícím v této oblasti a též na Ústav Anthropos MZM v Brně.

Po přenesení mého zájmu do oblasti Habrůvky začátkem roku 2005 byla žádost stažena.

Popis jeskyně

Jeskyně Ř-27 Tulácká se nachází na velmi skrytém místě 97 m vysoko v levém břehu Hádeckého údolí, tzn. až těsně pod vrcholovou náhorní Mokřskou plošinou. O její existenci se v literatuře dosud objevila pouze jediná zpráva v knize bratří Himmeltů „Jeskyně v povodí Řičky“ z r. 1967. Speleologicky nebyla tato lokalita dosud blíže zkoumána, pouze v 60. letech 20. století si tuto skrytou jeskyni oblíbil blíže neznámý samotářský tulák, který vchod jeskyně uzavřel vápencovou zídou a zahrnul ho hlínou. Ze skály přitom v rámci utajení podzemní prostory seškrabal i nápadné červené evidenční označení lokality „Ř-27“ (HIMMEL J., HIMMEL P. 1967).

Já sám tuto jeskyni znám již od r. 1982 a za tu dobu se její stav nijak nezměnil, tzn. že sem již dlouhodobě nikdo nepřichází. Na konci r. 2004 jsem opravil uzávěru vchodu jeskyně nově zbudovanou zídou z volně ložených kamenů a na dně jeskyně jsem přitom našel několik drobných nálezů z 20. století (zbytky petrolejky, skleněných střepek a železnou kramlí). Kromě toho jsem však našel i jeden koňský zub (odborně určeno na Ústavu Anthropos MZM v Brně), jehož jemně hnědá patina naznačuje jeho stáří. Archeolog Petr Kos k tomuto nálezu poznamenal, že „*kde jsou koně, tam jsou i lidi*“. Archeologicky se ale jeskyně Tulácká ukázala být sterilní. Takže snad někde v blízkém okolí...?

Jeskyni tvoří jediná hranolovitá dutina půdorysných rozměrů malé mnišské cely, 3 m dlouhá a 1,9 m široká, při výšce vnitřního prostoru pouze 0,85 m (v nejnižším místě) až 2 m (v nejvyšším bodě

klenby). Dno jeskyně má plochu pouze 5,7 m², přičemž celkový objem dutiny pod skalním převísem je 8 m³. Jedná se tedy o podzemní prostoru zcela nepatrných rozměrů, která mi svými dimenzemi a uspořádáním velmi připomíná mou meditační jeskyňku ve Slovenském ráji. Na jeskynním dně leží jen nepatrná vrstva soudobé hnědé lesní hlíny o mocnosti 0 až cca 0,4 m. Starší (předholocenní) sedimentární výplň nebyla v jeskyni zjištěna, avšak v místě nálezu koňského zubu nebylo skalního podloží dosaženo. Vstupní portál jeskyně je 3 m široký, až 2 m vysoký a nyní je (r. 2004) nově uzavřen na sucho kladenou zídou. Po zahrnutí hlínou proto při pohledu zvenčí nic nenasvědčuje na existenci jeskyně. Pouze při pozornějším pohledu lze u paty skály objevit nenápadné osvětlovací okénko a mezi kořeny stromu malý vstupní otvor o velikosti 0,65 x 0,65 m, který 1,4 m hlubokou vstupní šachtíčkou ústí bezprostředně do vlastní poustevnické cely. Délka jeskyně je pouze 3,5 m. Lokalita byla dne 27.2.2005 nově zmapována, a délka polygonu (p.b. 0 až p.b.2) činí 4,6 m. (ŠENKYŘÍK 2005).

Geneze jeskyně

Jeskyně je pouze tektonicko – korozního původu. V podstatě se ani nejedná o jeskyni v pravém slova smyslu, nýbrž o pouhý skalní výklenek vzniklý vypadením skalního bloku, který se korozí oddělil od mateřské skály podél odkorodovaných vrstevních ploch a tektonických puklin. Z toho plyne naprostá speleologická bezvýznamnost takto vzniklé

podzemní dutiny. Ale protože i speleologicky zjevně bezvýznamné jeskyni je dobré ponechat nějaké tajemství, tak se ptám: „Kam odpadl ten blok?“

Závěr

Na jaře 2005 odchází nově založená ZO ČSS 6-31 „Speleologický průzkum poustevník Marek“ z plošiny Skalka na Habrůveckou plošinu, tzn. z jižní do střední části Moravského krasu. V důsledku této nové badací orientace proto zůstane má poustevna v Hádeckém údolí osiřelá. Může se proto stát refugiem – skalním útočištěm, někomu jinému, kdo by pocítil touhu po kontemplativním životě v lůně přírodě v duchu Cesty sv. Františka z Assisi (KAZANTZAKIS N.). Pro mne to bude z Habrůvecké plošiny poustevnický blíž do Vallis Baptisti alias Kiriteinensis, na jehož prastarou duchovní tradici navážu a kterou oživím...

Literatura

- HIMMEL J., HIMMEL P. (1967): Jeskyně v povodí Říčky. ZK ROH KSB. Brno.
KAZANTZAKIS N.: Chudáček Boží. Život sv. Františka.
KOŠTÁL P. (2001): Poustevnictví na Blanensku. Sborník muzea Blansko. 2001, s. 19-30.
ŠENKYŘÍK M. P. (2005): Jeskyně Ř-27 Tulácká Poustevna v Hádeckém údolí. Obnovení tradice poustevnictví v Moravském krasu. Acta Speleohistorica 3/2005. Brno, s. 1-3.

ZAPOMENUTÉ A NETRADIČNÍ VÝZKUMNÉ POSTUPY

Jura, Fetan a Marko aneb jak kdysi Plániváci málem k úhoně přišli

Ladislav Slezák

Bylo tomu již dávno, kdy parta amatérských nadšenců, jeskyňářů, kteří donekonečna „glancovali“ prolézačky v jižní části Moravského krasu, přičichla ke krasu na Slovensku. To bylo podnětem k jejich „rozletu“ na sever. Zakotvili v oblasti Holštejna, čímž se začala slavná historie Plánivské skupiny Speleologického klubu v Brně. Spolupráce s nově

založeným Oddělením pro výzkum krasu Moravského muzea přinesla v r. 1961 přísun stavebního materiálu (historické trámy) pro stavbu základny nedaleko jeskyně Michalky. Tato vskutku kuriózní stavba nazvaná zpočátku Kennedyho srub, později Chata děsu, se stala svědkem nepopsatelných a hlavně nezaznamenatelných událostí z bohaté